

**ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Оксана Мондич

кандидат педагогічних наук

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Вітчизняна початкова освіта трансформується, що потребує розроблення нових підходів до підготовки майбутніх учителів для нової української школи, зумовлює необхідність корінного переосмислення освітньої парадигми. Необхідно актуалізувати зміст та технології всебічного розвитку особистості учнів, створення простору для зростання компетентної особистості, щоб навчити її бути конкурентоспроможною, що вміє творчо розв'язувати проблеми. Майбутні вчителі початкової школи повинні вміти діяти в сучасному освітньому просторі, володіти вмінням проектної діяльності, бути компетентними в перспективних освітніх технологіях.

На думку вчених А. Гіна, А. Нісімчука, С. Сисоївої здатність до проектної діяльності входить до загальних професійних компетентностей, а також до професійно-педагогічної культури вчителя. Враховуючи цей підхід, під професійною компетентністю майбутнього вчителя початкової школи, щодо розробки індивідуальних проектів розуміємо інтегративну характеристику фахівця, що включає гіпотетичну й прогностичну здібність руху в освітньому процесі за власною траєкторією розвитку відповідно до особистісних можливостей та на основі сучасних знань [2; 4; 8].

Проектну культуру як складник професійної компетентності вчителя досліджували різні вчені: О. Анісімов, В. Безпалько, Ю. Громико, О. Константинова, Л. Пироженко, В. Симоненко та ін.

Згадані науковці вважали, що проектна культура вчителя – це інноваційні перетворення педагогічної діяльності на основі планування, прогнозування, моделювання та конструювання освітніх систем та процесів.

Рівень проектно-діяльнісних умінь є невід'ємною частиною професіоналізму, що формується у майбутнього вчителя початкової школи.

Мета статті – висвітлити етапи формування проектної культури майбутніх учителів початкової школи в закладах вищої педагогічної освіти.

В освітньому процесі закладах вищої педагогічної освіти стоїть завдання підготувати вчителів, здатних проектувати освітнє поле, у центрі якого стоїть дитина, а урок є уроком-подією, а, на думку Ш.О. Амонашвілі, уроком – «найважливішою, провідною формою процесу творіння долі дитини» та уроком «самого життя дитини» [1, с.78].

Викладачі вищої школи для розв'язання цих проблем вдаються до інноваційних пошуків. Один з підходів – вибудовування майбутнім вчителем початкової школи власної педагогічної діяльності щодо проектування та реалізації особистісних набутих знань.

Пропонуємо такі етапи формування проектної культури в процесі формування компетентності майбутніх учителів початкової школи. Перший етап – мотиваційно-рефлексійний. Відбувається усвідомлення студентом особливостей та цілей педагогічної діяльності, створення моделей спілкування. За допомогою педагогічних стимулів активізуються мотиви навчання. Виконуючи цю мету, викладачі використовують на заняттях з педагогіки приклади з власного досвіду, досвіду відомих педагогів, нестандартні педагогічні ситуації на уроках у школі, акцентують увагу майбутніх учителів на практичній значущості теоретичного матеріалу занять.

Дуже важливо, щоб у студентів під час проведення занять з педагогіки, педагогічні стимули доповнювалися емоційними. Для цього корисно використовувати ігрові ситуації. Якщо проводимо заняття знайомство з педагогічною літературою, то варто доповнити його наприклад «роликом-презентацією» або «рекламним роликом». Під час занять,

присвячених обраній професії, новим технологіям освітнього процесу, використовуємо дискусії у форматі, що кожний учасник є унікальною особистістю. Враховуємо його думку при підсумках та висновках занять.

На цьому етапі переходимо до рефлексії. Вчителю вищої школи потрібно використовувати різні форми роботи, такі як: групові, колективні, індивідуальні.

Важливо при вивченні курсу педагогіки перегляд відео уроків, використання групової роботи для моделювання виконання дій, які будуть виконуватись майбутніми вчителями початкової школи в професійній діяльності.

Другий етап – це основні контури власного індивідуального проекту педагогічної діяльності. Теоретичні знання на цьому етапі слід розглядати як основу майбутньої практичної діяльності. Вони повинні мати практичну спрямованість та вільний вибір самовираження на практичних заняттях. Викладач орієнтує самостійну роботу студентів на пошукове спрямування. Це індивідуальна робота з елементами проектування. Наприклад, опис педагогічної проблеми, обробка наукової літератури та інше. Поступово така індивідуальна творча робота ускладнюється елементами абстрагування, набуває проблемного прогностичного характеру [3, с. 250].

Проектна робота на перших етапах студентом виконується як вільний вибір ідеї та діяльності її реалізації. Але педагог-керівник спрямовує цю працю, перетворює на взаємодію студента та викладача [7, с.488]. Співвідношення викладача та студента виходить на перший план.

З моменту початку роботи над проектом цей процес повинен набути характеру співробітництва, коли динамічна творча діяльність студента на певному етапі роботи над власним педагогічним проектом «зустрічається» з висококваліфікованою діяльністю викладача на рівних і набуває характеру творчого взаєморозуміння, взаємодоповнення [6, с. 36]. Результат роботи над проектом стає наукова робота (стаття, виступ, тези).

Третій етап підготовки майбутнього вчителя початкової школи це самовираження дослідника, вибір методу, проектування своєї педагогічної технології. Студент вибирає самостійно як методи, так і строки виконання роботи, орієнтуючись на загальний термін виконання.

Підключення до педагогічної проблеми групового пошуку (студент, керівник, рецензент, інші студенти) дає змогу розкрити її як багатовекторну, глибинну. На цьому етапі спостерігається більш усвідомлене розуміння ідеї проекту, концепцію, структуру, експеримент.

Зростає спроможність студента структурувати наукову роботу, доводити актуальність проблеми, упорядкувати опрацьований матеріал, здатність провести експеримент та спрогнозувати результати. Студент вже може окреслити коло педагогічних понять, якими буде оперувати в роботі. Може розробити об'єкт предмет, мету, завдання, гіпотезу дослідження (науковий апарат теми). Визначає перспективи апробації та практичну значущість своєї роботи.

Такий підхід до виконання проектної роботи є виправданим, що дає високі результати.

Отже, проектна діяльність для викладача має мету отримання позитивних змін у студентів (нові знання, уміння, навички). А для студентів вміння самостійно реалізувати педагогічний проект. Таким чином, проектування є складником сучасної системи професійної підготовки і визначає формування готовності майбутніх викладачів початкової школи до педагогічної діяльності.

1. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества: Кн. Для учителя /Ш.А. Амонашвили. – Киев: Освита, 1991. – 110 с.

2. Гін А. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотній зв'язок. Ідеальність: посіб. вчит. / А.О. Гін. – 2-ге вид., доп. – Луганськ: Резников В.С., 2007. – 275 с.
3. Константинова О. Навчання із задоволенням (Метод проектів при вивченні іноземних мов як засіб розвитку творчої особистості)/О. Константинова //Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: практико-зорієнтований збірник. – Київ, 2003. – С. 248-257.
4. Нісімчук А. Педагогічна технологія: підручник для підготов. спеціалістів А.С. Нісімчук, О.С. Падалка, І.О. Смолюк. – Київ: Четверта хвиля, 2003. – 222 с.
5. Соловейчик С. Учение без исключения/ С. Соловейчик// Юность. – 1985. - № 9. – С. 107-112.
6. Осмоловський А. Від навчального проекту до соціальної самореалізації особистості/А. Осмоловський, Л. Василенко// Шлях освіти. – 2000. - № 2. – С. 34-37.
7. Пироженко Л. Метод проектів/ Л.В. Пироженко // Енциклопедія освіти: АПН України, головний ред. В.Г. Кремень/ Лідія Пироженко. – Київ: Юрічком Інтер, 2008.- С. 487-488.
8. Сисоєва С. Сучасні аспекти професійної підготовки вчителя/ С. Сисоєва// Педагогіка і психологія. – 2005. - № 4 (49). – С.60-66.

СОЦІАЛЬНО - ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА З АДИКТИВНИМИ ПІДЛІТКАМИ

Жанна Нанівська

викладач

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Проблема адиктивної поведінки є сьогодні актуальною, особливе занепокоєння викликає її поширення серед підлітків через безповоротну шкоду на організм неповнолітніх тютюнопаління, уживання алкоголю, наркотиків, токсикологічних речовин. Запобігти цьому може детальне вивчення цього явища і створення системи соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки на рівні територіальної громади.

Вивчення адиктивної поведінки відбувається на інтегративних засадах фахівцями психології, соціології, медицини, соціальної педагогіки. Починають дослідження цієї проблеми А. Лічко, Д. Колесов, С. Шевердін, Б. Левін, М. Левін, В. Оржеховська Н. Максимова, С. Толстоухова. Останнім часом поширення інтересу до адикцій дітей простежуємо в роботах Ц. Короленка, В. Менделевича, О. Безпалько, А. Капської, Н. Заверіко, О. Карпенко, М. Окаринського, П. Гусака, Н. Бурмаки, О. Савчука, Т. Мартинюк, І. Шишової, О. Мурашкевича. І все ж соціально-педагогічні аспекти цієї проблеми є ще недостатньо висвітленими й систематизованими.

У більшості країн світу проблема адиктивності більшою мірою стосується підліткового віку. Процес виникнення у підлітків адиктивної поведінки вимагає особливого розгляду, тому що відзначається неухильне зростання найбільш частому прояву форм адиктивності у підлітків (алкоголізм і наркоманія). Сучасна проблема адиктивності підлітків, вже не є тільки медичною або морально-етичною проблемою, а набуває статусу високо значущої соціальної проблеми, оскільки стосується здоров'я, безпеки та збереження генофонду, як нашої держави, так і людства в цілому [7, с.112].

Виділення підліткового віку, як особливої вікової стадії в становленні людини, відбулося в другій половині XIX століття. З тих пір підлітковий вік, проблеми підлітків стали центром уваги багатьох вчених: психологів, медиків, педагогів,